

Сухорукова Анна Леонідівна

кандидат наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри менеджменту та маркетингу
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
ORCID <https://orcid.org/0000-0002-6170-4955>

**НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНИХ МЕХАНІЗМІВ
РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ПОДАТКОВОЇ СФЕРИ
В СУЧАСНИХ УМОВАХ**

Сьогодні держава стоїть перед важким і багатогранним завданням пошуку механізмів забезпечення технологічної модернізації економіки, зміцнення інституційної спроможності фінансових установ та створення фундаментальних основ для відновлення стабільного позитивного економічного розвитку. Безумовно, побудова цивілізованого демократичного суспільства вимагає функціонування ефективної податкової системи, яка може забезпечити соціальну гармонію та фінансово-економічну рівновагу в країні. Однак, сформована в Україні система оподаткування наразі не

відповідає реаліям української економіки і, таким чином, негативно впливає на підприємницьку та інноваційну діяльність, не стимулює інвестиційну активність.

Відтак, метою є наукове обґрунтування теоретичних засад та практичних пропозицій з удосконалення державних механізмів регулювання розвитку податкової сфери в сучасних умовах.

Під дефініцією «податкова політика» розуміють сукупність організаційних, економічних та правових заходів, які забезпечують систематичну діяльність державних органів на основі єдиних принципів, спрямовану на оптимальне та ефективне регулювання сфери оподаткування. Визначаючи конкретні напрями податкової політики, держава вирішує такі завдання: економічні завдання, зокрема стимулювання економічного зростання, подолання інфляції, зниження дефіциту бюджету, балансування рівнів бюджетів різних рівнів; соціальні завдання, такі як забезпечення зайнятості населення, стимулювання зростання доходів і рівня життя громадян, перерозподіл національного доходу на користь найменш захищених верств суспільства; оптимізація податкових вилучень, досягнення балансу між громадськими, корпоративними та особистими інтересами у сфері оподаткування [2, с. 19].

Таким чином, державну податкову політику в демократичній державі можна визначити як систему правових, економічних та організаційно-контрольних заходів органів публічної влади, спрямованих на встановлення та збір податків і податкових платежів з метою формування фінансової бази держави для подальшого виконання її завдань і функцій, стимулювання соціально-економічного розвитку, забезпечення національної безпеки, надання громадських послуг населенню. Ця політика розробляється та коригується на основі взаємодії державної влади та інститутів громадянського суспільства, і реалізується через податкову систему країни [3, с. 110].

З огляду на вищевказане, термін «механізми державної податкової політики» можна розглядати як складну інтегровану систему підходів, методів, форм, прийомів, функцій, інструментів та засобів організації управлінських процесів, спрямованих на організацію податкового процесу та контроль за дотриманням податкового законодавства, правильністю обчислення, повнотою та своєчасністю сплати податків до бюджету [1, с. 37].

На підставі аналізу наукових та емпіричних досліджень, чинну державну податкову політику України можна охарактеризувати як недостатньо активну, спрямовану переважно на фіскальні цілі, що недооцінює регіональні особливості. Цілі податкової політики в Україні нині не є остаточно визначеними, не вирішені практичні питання реформування податкового механізму, бракує обґрунтованої правової бази оподаткування. Крім того, кадрова політика в державних органах демонструє неефективні призначення на керівні посади, високу плинність кадрів, низький рівень оплати праці та кваліфікації кадрів, недосконалу систему навчання та

підвищення кваліфікації кадрів, а також неефективну систему управління персоналом.

У зв'язку з цим необхідно переходити до активних дій, що передбачають використання управлінських механізмів для: створення привабливого податкового клімату в країні; залучення інвестицій та стимулювання інноваційної діяльності; підвищення довіри платників податків до органів влади; встановлення партнерства між приватним сектором та державою у впровадженні податкової політики; запровадження взаємної відповідальності між державою та суб'єктами оподаткування; підвищення ролі державної податкової політики в соціально-економічному розвитку регіону.

Підвищення ефективності податкової системи України в сучасних умовах можливе лише за наявності науково обґрунтованої концепції вдосконалення податкового законодавства, побудованої на системному підході з урахуванням основних правових чинників та створення оптимальної взаємодії всіх частин податкової системи.

Оптимізація інституціонального забезпечення податкових органів повинна передбачати: запровадження ефективної організаційної структури, заснованої на функціональному принципі; підвищення аналітичної здатності Державної податкової служби шляхом покращення обміну інформацією, розширення використання інформаційних рішень, методів аналізу та обробки великих масивів даних, системи аналізу та управління ризиками під час виконання своїх функцій; зменшення впливу людського фактору та автоматизацію процесів при виконанні стандартних оперативних завдань, спрямування ресурсів на інтелектуальні методи контролю та попередження порушень податкового законодавства; перегляд підходів до системи добору кадрів, розвитку навичок та здібностей співробітників, їх стимулювання та заохочення до чесного та ініціативного виконання обов'язків на основі найкращих світових практик.

Організаційно-економічний механізм управління податковим потенціалом регіону на основі податкового менеджменту повинен включати низку фінансових перетворень: «податковий потенціал – податкові доходи – результат (соціально-економічний розвиток регіону)». Цей механізм має покривати такі стадії: формування та розширення податкового потенціалу; використання податкового потенціалу; розподіл та використання податкових доходів. Показники оцінки ефективності управління податковим потенціалом повинні розглядатися у взаємозв'язку з показниками оцінки рівня соціально-економічного розвитку регіону [4, с. 65].

Рекомендується запровадити громадський контроль за діяльністю податкової служби, надавши громадським радам доступ до загальної інформації про діяльність служби, скоротивши строки розгляду звернень та рішень громадських рад, обов'язкове проведення громадської експертизи нормативних та регуляторних актів, внутрішніх наказів служби, створення експертних рад.

Таким чином, основним результатом удосконалення має стати створення системи податкових органів, які розглядатимуть громадянина не лише як клієнта та споживача публічних послуг, але і як повноправного учасника процесу формування та реалізації податкової політики. Для досягнення цього результату пропонується комплексний механізм реформування податкової політики, що включає інституціональні, організаційні та комунікаційні механізми.

Список використаних джерел:

1. Веремейчик М. Сутність податкової політики та її роль у державному регулюванні економіки. *Збірник наукових праць «Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України»*. Суми ДВНЗ «УАБС НБУ», 2021. Вип. 18. С. 35 –41.

2. Poltorak A., Tyshenko S., Volosyuk Y., Khrystenko O., Sukhorukova A., Balitska A. Management of the financial and economic security system of the state in conditions of global instability. *Scientific views on the structural construction of regions: monograph. Opole*, 2022. С. 12-20.

3. Poltorak A., Khrystenko O., Sukhorukova A., Moroz T., Sharin O. Development of an integrated Approach to assessing the impact of innovative development on the level of financial security of households. *Eastern-European of Enterprise Technologies*, 2022, 1 (13-115). P. 103 –112.

4. Zhelai O. Retrospective analysis of implementation of state tax policy mechanisms. *Nauka I studia*. 2020. № 1 (203). С. 62-68.